

NAŠA MOČ

LIST ZA ČLANE VZAJEMNE ZAVAROVALNICE V LJUBLJANI

Izhaja dvanaestkrat na leto. — Celoletna naročnina za člane Vzajemne zavarovalnice Din 1'—, za vse ostale Din 16'—

Izdaja: Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani. — Uredništvo in uprava v Ljubljani, Miklošičeva cesta 19, telefon 25-21 in 25-22.

LETNIK II.

AVGUST 1937

ŠTEV. 8

Naš veliki dobrotnik - mrtev

V petek 2. julija 1937 je kot temna senca zatemnila našo lepo slovensko zemljo vest, da je za vedno zatisnil svoje zmerom tako živahne in vse tako budno motreče oči slovenski Mojzes nadškof dr. Anton Bonaventura Jeglič. Z njim je legla v grob gotovo najbolj vidna osebnost slovenske zgodovine zadnjih štiridesetih let, osebnost, ki je dala svoji dobi neizbrisni pečat. Nadškof Jeglič je ena tistih osebnosti, ki jih pošilja Previdnost narodom samo enkrat v stoletju, a takrat seže njihovo delovanje tako globoko v narodovo rast, da so kakor mejniki, ki ne puste več pogledov v nazaj, temveč usmerjajo vseh oči le v veliko bodočnost.

S svojim reformatorskim delom v vzvišeni dušnopastirski službi, s svojo brezkompromisno narodno zavednostjo in odločnostjo, s svojim bistrim pogledom na tako pereča vprašanja časa je Jeglič visoko vzrastel nad vse sodobnike. S tem delom pa je postal svojemu malemu narodu največji dobrotnik.

Vzajemna zavarovalnica ima pa še prav posebno mnogo vzroka, da se pokloni spominu tega izrednega moža, apostola in reformatorja. Saj je bil veliki pokojnik tisti, ki je v najhujših začetnih težavah priskočil Vzajemni zavarovalnici na pomoč z za takratne razmere naravnost ogromnimi svotami. Kako je to bilo, smo podrobno opisali že v 2. številki lanskega letnika našega lista. Danes lahko z gotovostjo trdimo, da slovenski narod ne bi imel tako močnega, solidnega in uglednega zavarovalnega zavoda, ako ne bi za njegovo ustanovitev bil boter in podpornik veliki Jeglič. Pred kako veliko gospodarsko škodo je bilo naše narodno gospodarstvo z ustanovitvijo domače Vzajemne zavarovalnice obvarovano, ve le tisti, ki brez predsodkov in s pravičnimi očmi motri razvoj in delo Vzajemne. Iz razumevanja in dobrote nadškofa Jegliča smo vzrasli v veliko gospodarsko ustanovo, ki svojemu narodu z visokimi obrestmi vrača zaupanje.

Z Jegličem se je umaknil v večnost kristalno čist svetniški značaj, ki je ob njegovem žaru rastlo vse v korist naroda, ako je le hotelo iz njegove nesebičnosti živeti. Sam je umrl brez vsega, narodu pa je zapustil zaklade, da ob njih raste in živi v svetlejšo bodočnost. Tak in ne najmanjši zaklad je za naš narod Vzajemna zavarovalnica. Čeprav Vzajemna zavarovalnica ni izvzeta iz splošno veljavnih zavarovalno-gospodarskih načel in ne more biti ravnodušna napram konkurenčnim trenjem, je vendar vedno vedela, da bdi nad njo duh pokrovitelja Jegliča. In to je duh nesebičnosti, popolne predanosti narodovi službi, duh pravičnosti, ki se oplaja ob večni Pravici, duh ljubezni, ki je odsvit neskončne Ljubezni. V takem duhovnem ozračju ni prostora za izžemanje gospodarsko šibkih, ni prostora za uveljavljanje nenasitne dobičkaželjnosti, ni prostora za krivico in brezdušno številčenje. Ker je ljud-

stvo vedelo, da obvladuje Vzajemno zavarovalnico duh Jegliča, ji je zaupalo.

Kako bo v bodoče? Z Jegličevim odhodom je v vsem našem javnem življenju zazijala strašna praznina. Zdi se, da je nimamo z ničemer izpolniti. A le prvi hip. Imamo zaklade, ki bodo to praznino do vrha izpolnili in jo še oplemenitili. Vsi namreč, ki smo živeli in rastli ob velikem Jegliču vemo, da ni druge poti, kot da njegovo delo nadaljujemo, nadaljujemo v vsej zvestobi do njegove plemenite miselnosti, z vso odločnostjo, katere nas je on učil, z vsem čistim rodoljubjem, ki je ožarjalo njegovo veliko slovensko srce. Zvesti Jegličevim stopinjam bomo hodili varno. Zvesti Jegličevim naukom bo velika družina okoli Vzajemne zavarovalnice tudi v prihodnosti — in še bolj kot v preteklosti — družina kladivarjev, ki udarja narodu srečnejše dni.

Veliki nadškof, naš utemeljitelj in pokrovitelj! Tvoj spomin je z žgočim ognjem vžgan v naša srca.

Ne preklinjaj! Govori spodobno!

Tako se glasi pravilna rešitev nagradne zlo-
govnice v junijski številki »Naše moči«. Rešitev
je prišlo to pot nekaj manj kot običajno. Pozna
se pač, da imajo naši cenjeni bralci v tem času
obilo posla na polju in na travnikih. Za nagradne
knjige so bili sledeči izžrebani:

Svoljšak Marian in Matko, učenca ljudske šole
v Dobu pri Domžalah;

Svelja Fran, posestnik, Jereka št. 2, pošta
Bohinjska Bistrica;

Marija Novak, pos. hči, Strug, p. Makole;
Korošec Alojzij, postajenačelnik, Ljutomer;

Jevnikar Franc, posestnik, Vrholo 2, pošta
Velika Loka;

Hajšek Emika, Hajnsko, Sv. Peter na Med-
vedjem selu, p. Podplat;

Krnc Alojzij, Gorenja vas št. 5, p. Smarjeta
pri Novem mestu;

Čadež Ignac, železničar, Ljubljana VII, Jan-
čeva ulica 1;

Hojs Franc, dijak, Ljubljana, Tyrševa c. 89;
Znuderl Ludovik, zasebnik, Maribor.

Vsi našeti prejmejo do kraja julija za na-
grado lepe knjige. Cestitamo!

Knjige, knjige...

Kot nagrade za pravilno rešitev v maju za-
stavljene zlogovnice smo razposlali sledeče knjige
v 14 izvodih:

Durych: Marjetica.

Seehan: Nodlag.

Hanka.

Hugo: Leto strahote 1793.

Šenoa: Zadnja kmečka vojska.

Rider Haggard: Kleopatra.

Kunčič: Krojaček veseljaček.

Majdič: Nasveti za hišo in dom.

Kossak - Szczycka: Legniško bojišče.

Bradač: Slovar tujk.

Weiser: Luč z gora.

Vsaka knjiga je originalno vezana in stane
okrog 50 din. Doslej smo razdelili že 108 takih
lepih knjig. Udeležite se nagradnega tekmovanja
za knjige!

KUPIM POSESTVO

do 6 orolov, blizu železnice na Vranskem ali Šta-
jerskem. Plačam takoj. Ponudbe na:

KLARA KOLBL, Sr. Jurij ob južni železnici.

Pomembnejši spominski dnevi

1. avgusta 1664 je bila bitka pri Monostru, tam,
kjer segajo Slovenci najdalj proti severu. Avstrijski
vojskovodja Montecuccoli je premagal Turke,
a vsled neugodnih zunanjepolitičnih razmer je bil
mir, ki ga je cesar po bitki sklenil, za Avstrijo ne-
povoljen, kar je povzročilo zlasti na Ogrskem ve-
liko nezadovoljnost. Montecuccoli je tisti vojsko-
vodja, ki je dejal: »Za vojsko so potrebne tri reči:
denar, denar in zopet denar.«

10. avgusta 955 so bili Madjari premagani na
Leškem polju v Nemčiji. Poraz je imel posledico,
da niso več prihajali v Nemčijo in drugam ter da
so se ustalili v Panonski nižini. Slovani, ki so sta-
novali prej nepretrgano od Soluna gor do Balti-
skega morja, so bili odsej žalibog razdeljeni na
dva dela, na severne in na južne Slovane.

10. avgusta 1804 je cesar Franc na državni
konferenci na Dunaju razglasil, da prevzema na-
slov dednega cesarja Avstrije. Pobudo za to mu
je dal Napoleon, ki je bil malo prej razglašen za
dednega cesarja Francozov.

11. avgusta 1844 je umrl na Dunaju Jernej
Kopitar; rojen je bil leta 1780 v Repnjah za Smar-
no goro. Bil je prvi glasnik romantičnih misli v
jeziku. Izšel je iz Zoisovega krožka in je leta 1809
izdal prvo znanstveno slovensko slovnico v nem-
škem jeziku; bil je uradnik dunajske dvorne knjiž-
nice. Po njem je vir jezikovnega bogastva ljudstvo,
slovnica ni zakonodajalec, marveč zapisovalec za-
konov, ki si jih ustvarja jezik sam. Na Dunaju,
kjer je bil Kopitar uradni ocenjevalec slovanskih
knjig, je v slovstvenih in drugih časopisih sezna-
ljal Nemce s Slovani, pomagal Vuku Karadžiću pri
ureditvi srbskega književnega jezika in ga navdu-
šil.

Ivan Martelanc, Ljubljana:

Zavarovalna banka »Slovenija«

(Nadaljevanje in konec.)

Da bi ovrglo trditve svarilcev, je ravnatelj-
stvo pričelo v »Novicah« prinašati mesečna poro-
čila o napredovanju podjetja. Tam razberemo:

		police	premija	zavarovalna vsota	
31.	8.	1873	10.950	338.442	36.635.399 gld.
30.	9.	1873	12.886	382.069	40.079.426 gld.
31.	10.	1873	14.062	420.232	43.577.921 gld.
30.	11.	1873	15.220	457.347	46.697.187 gld.

Poleg tega je skoro v vsaki številki »Novic«
bila kakšna zahvala za ugodno likvidacijo škode
in podobno. Skratka: reklama na veliko.

V letu 1874 je banka zašla v nepremostljive
težave. Kapitalna sredstva so bila izčrpana, kup-
čija je bila pasivna. Pa vodstvo je vsaj na zunaj
skušalo zadrževati polom. Še 27. oktobra 1875 je
pisal »Narod«, da si je zavod znova opomogel. To
je bil pač le poskus, da bi se dejanski položaj pri-
kril. Sele po Costovi smrti in odstavitvi Treuen-
steina je javnost izvedela za polom; na obnem zboru
6. junija 1876 je novi ravnatelj Debevec javno
priznal, da je zavod v slabem stanju, kar da je za-
krivila prva bančna uprava z dr. Costo na čelu. Na
predlog dr. Bleiweisa in Mihaela Vošnjaka se je
sestavil odsek, ki naj bi preiskal dejanski položaj
podjetja.

Ko je likvidacijski odsek na izrednem obnem
zboru 8. avgusta poročal o stanju banke, je bil spre-
jet Bleiweisov predlog, da se zavarovalnica likvi-
dira. Kanonik Klun je ugovarjal in predlagal do-
plačevanje, a njegov predlog je ostal v manjšini.
Uprava je ponudila aktiva in pasiva zavarovalni
banki »Slaviji«, a ta je septembra odgovorila ne-
gativno. Sklican je bil nov obnem zbor na dan 28.
septembra in po pregledu vsega bančnega premo-
ženja se je sklenilo, da delničarji doplačajo na
vsako delnico po 30 gld. ter se podjetje likvidira.

Pa likvidacija je šla počasi, kar sledi iz narave
zavarovalnega zavoda, ki ga vežejo večletne po-
godbne z zavarovalci. Za slovensko politično stvar
je bilo usodno, da se je likvidacija zavlekla v vo-
lilno leto 1877. Malo pred junijskimi volitvami je
»Slovenec« ostro napadel odbor, da zavlačuje likvi-
dacijo. Meščanska nemškutarja je namreč politično
izrabljala nesrečo »Slovenije« in vodila volilno
borbo »im Zeichen des nationalklerikalen Grün-
dungsschwinds«. Še celo »Narod« je odgovarjal
28. junija: »Baš narodna duhovščina je sama pri
banki izgubila vsaj dve tretjini svojega prihranje-
nega kapitala, nemškutarji nič.«

Iste leta se je 12. septembra vršil obnem zbor,
ki je razpravljal le o vprašanju likvidacije. Pa še
niti naslednje in ne leta 1879 ni bila likvidacija
povsem izvršena. »Narod« je rad od časa do časa
pogreval zadevo in še 23. januarja 1879 zapisal,
da bolnica nikakor ne more umreti. Obnem zbor
12. februarja 1880 je sklenil, da morajo delničarji
na vsako delnico doplačati še po 10 gld. Prav tedaj
pa je ljubljanska deželna sodnija na zahtevo dr.
Moscheta, kot zastopnika neke stranke, odredila
konkurz banke, pa v marcu je bil ta sklep še raz-
veljavljen, češ da se dajo dolgovi kriti z doplačili
delničarjem.

Na tretjem obnem zboru v tem letu 20. aprila
je likvidacijski odbor podal natančno zgodovino
banke in poročal o stanju. »Nekaj po nevednosti,
nekaj po lahkomišljenju zapravljivosti, prav veliko
pa po hudobiji osnovnega odbora in prvega opre-

vilnega osobstva so dežela in delničarji pahnjeni
v nesrečo in sramoto.«

Obračun, ki ga je podal odbor na obnem zboru
3. avgusta 1876, je izkazoval kakih 8000 gld. pre-
bitka. Pri prodaji hiš pa je banka izkupilila 18.000
goldinarjev manj, kot se je prvotno cenilo, in tudi
premičnine so vrgle komaj polovico zneska, na-
vedenega v obračunu; končno so se tudi drugod
pokazali primanjkljaji. Zato je položaj izsilil so-
glasni sklep, da se zbere nekaj sredstev z novimi
doplačili; in vsako delnico naj bi se doplačalo še
24 gld. Pa delničarji niso nič kaj hiteli z vplačili
in odbor je v »Slovenec« dne 6. novembra moral
zapretiti, da bo znova prisiljen začeti s tožbami.
Poziv je ponovil 9. aprila 1881, pa niti do obnega
zboru 15. marca 1882 ni bilo denarja skupaj. Zato
se likvidacijski odbor naslednje leto sploh ni javil
ter šele 22. aprila 1884 proglasil, da je likvidacija
zaključena.

Zadnji izredni obnem zbor se je vršil 4. marca
1885; sklenilo se je, da se od preostalega premo-
ženja razdeli po 7 gld. na delnico tistim delni-
čarjem, ki so pri treh vplačilih plačali skupno
164 gld. na delnico. Ta sklep je potrdila deželna
vlada 23. maja 1885, s čimer je bila vsaj na zunaj
končno urejena ta težka gospodarska nesreča. Slo-
vensko časopisje je skoraj prezrlo ta dogodek, le
»Slovenec« je zapisal, da je imela banka »Slove-
nija« namen in zmožnost, postati velik blagoslov
deželi, da pa je postala nesreča mnogim. In ko je
Božidar Raič kritiziral v »Narodu« hvalislujoči Ma-
tični življenjepis dr. H. E. Coste, je zapisal med
drugim: »... V gospodarskem pogledu označuje
banka »Slovenija«, čije predsedništvo je on (se.
Costa) vodil, a prvo selo zasedal nek zgospodar-
jeni tujec... konči ničesar pohvalnega. Gospod
Costa kot duša te vrtoglavnosti ni umel ali ni hotel
razumeti, kolika delina je od družnikov mahoma
od početka platiti, da društvo stopi na čvrste noge
in ne sklopoče, kakor je storila »Slovenija«. Kvar
za toliko lepo ime, da se je toliko napačno zlo-
rabilo... Renčeli in strastno so pisali zoper sve-
tovalce, a sedaj marsikateri v nemari in lahkoverni
dobričnik zdihuje po krvavo in potno zasluženih
vzletevših peticah, pa zastoj, glas je na Sloven-
skem elišan, plač in joč in civil mnogih.«

Da nam je polom »Slovenije« škodoval v po-
litičnem oziru, smo že omenili. Pa tudi na narodno-
gospodarskem polju je rodil zle posledice. V se-
demdesetih letih so se začeli v Slovincih prvi gla-
sovi o gospodarski osamosvojitvi. Dr. Josip Vošnjak
je prepotoval Češko in preštudiral tamkajšnje go-
spodarske razmere. V »Slovenskem narodu« dne
6. februarja 1872 je obširno poročal o »Založnicah
in posojilnicah«, v članku 24. februarja je predla-
gal, naj se v vsaki fari ustanovi »Založnica in po-
sojilnica«, ter objavil pravila »Smichovske založne«. Proti
osemdesetim letom se je javno življenje na
Slovenskem pričelo razvijati pod geslom sodobnega
realizma, kar je na gospodarskem polju imelo za
posledico težnjo po osamosvojitvi in razvitju do-
mačega gospodarstva. Dočim se je politično živ-
ljenje naglo razvijalo, je vprav svareči zgled »Slo-
venije« zelo oviral normalni razvoj zlasti kredit-
nega zadružništva in šele proti koncu preteklega
stoletja smo Slovenci v prvi vrsti pod vodstvom
dr. Janeza Evangelista Kreka in pod vplivom re-
solucij prvega katoliškega shoda (1892) mogli za-
beležiti znatnejše trajnejše uspehe tudi v našem
narodnem gospodarstvu.

Notéjo je zavarovati

Gospod urednik! Imam 72 let staro mamo.
Sla sem v pisarno Vašega »Karitas« zavarovanja
in želela mamo za primer smrti zavarovati. Pa so
rekli, da morajo mama sami podpisati, sicer da je
ni mogoče zavarovati. Tega ne razumem. Saj bi
vendar jaz plačevala premijo. In mama tudi ni-
kdar podpisala ne bi, ker je prestara, da bi
mogla razumeti, čemu bi bilo zavarovanje po-
trebno.

Glejte, Vi ste pravi otrok tiste dobe, ko so
našemu narodnemu gospodarstvu razne samo-
pomoči prizadevale milijonsko škodo. Takrat so
ljudje, ki so mislili, da lahko čez noč obogatijo,
vpišovali pri samopomočih starčke, betežne in
bolne, ne da bi se le-tam sanjalo, da so tam vpi-

sani. In prav to je samopomoči pokopalo. Ime-
nujemo lahko tako ravnanje špekulacijo na bliž-
njo smrt. Prava in solidna zavarovalnica
tako ne sme ravnati, ako hoče koristiti svojih za-
varovancev resnično varovati. Kdo pa daje
gotovost, da ni Vaša mama že tako ostarela, da
računate na njeno smrt. Skoro gotovo bo tako.
Sicer bi se bili zavarovanja spomnili vsaj že pred
leti. Sicer pa morate vedeti, da velja za vse pre-
ko 60 let stare zavarovance pri »Karitas« eno-
letna karencija. Če boste vse prav premislili, bo-
ste sami uvideli, da ravna »Karitas« prav, ko
hoče imeti podpis od zavarovanke same.

Smrtnonevarno. »Pomisli, jaz sem padel pred
leti s 40 metrov visoke lestve.« — »Pa se nisi
ubil?« — »Ne. Stal sem namreč šele na prvem
klinu.«

Kdo vodi naše zavarovalnice?

Iz prejšnjih zavarovalnic: „Herceg-Bosna“, splošna zav. družba v Beogradu, „Vardar“, zav. d. d. v Beogradu, in „Triglav“, zavarovalna in pozavarovalna družba v Zagrebu, je leta 1934 nastala

„Zedinjena zavarovalnica“

delniška družba s sedežem v Beogradu.

Na čelu zavarovalnice stoji upravni svet, ki ga tvorijo:

Predsednik:

dr. Cerović Božo, generalni konzul v p., dvorni svetnik, Sarajevo in Dunaj, upravni svetnik Jadransko-Podunavske banke v Beogradu.

Podpredsednik:

Luckmann Josip, Ljubljana, podpredsednik Kreditnega zavoda za trgovino in industrijo v Ljubljani, podpredsednik pivovarne „Union“ d. d. v Ljubljani, član ravnateljstva Trgovske in obrtne banke d. d. v Novem Sadu, upravni svetnik Jugoslovanskih tekstilnih tovarn Mautner d. d. v Ljubljani, Julij Meinel d. d. v Zagrebu, Stavnice družbe d. d. v Ljubljani in jeklarn Jurija grofa pl. Thurna Streiteben d. d.

Člani upravnega sveta:

Balaban Emerik, vladni nadsvetnik v Budimpešti, generalni ravnatelj Prve ogrske splošne zavarovalne družbe v Budimpešti, član ravnateljstva „Panonije“, ogrske pozavarovalnice v Budimpešti, upravni svetnik zav. d. d. „Versicherungsanstalt der österr. Bundesländer“ na Dunaju, splošne zav. d. d. „Heimat“ na Dunaju, član ravnateljstva Slovenske zavarovalne d. d. v Bratislavi in Prve sedmograške splošne zav. družbe v Cluju.

Beck Moric, Dunaj, upravni svetnik in ravnatelj zavarovalne d. d. „Allianz und Gisela

Verein“ na Dunaju in član nadzorstva nemške zavarovalne d. d. „Gisela“ v Monakovem.

Gergely Teodor, Budimpešta, podpredsednik Domovinske splošne zav. d. d. v Budimpešti, član ravnateljstva Prve splošne ogrske zav. d. d. v Budimpešti, ogrske pozavarovalnice „Panonija“ v Budimpešti, ogrske vzajemne zav. družbe za živino v Budimpešti, splošne zav. družbe „Heimat“ na Dunaju itd.

Hoppe Ernst, Dunaj, generalni reprezentant Praške Union zav. d. d. ravnateljstva za Avstrijo na Dunaju, komero. svetnik, član zavarovalnega sveta pri uradu zveznega kancelarja na Dunaju.

Ivan Hribar, minister v p. in senator, Ljubljana, predsednik „Zorke“, prve jugosl. d. d. za kemično industrijo v Subotici, član ravnateljstva Združenih steklarn d. d. v Zagrebu i. t. d.

Mattfeld Gustav, Monakovo, ravnatelj Monakovske pozavarovalne družbe, upravni svetnik Ogrsko-francoske zav. d. d. v Budimpešti, zav. d. d. „Allianz u. Gisela Verein“ na Dunaju, splošne bolgarske zav. d. d. „Orel“ v Sofiji, član nadzorstva „Holland Mij“ v Amsterdamu in nemške zavarovalnice „Gisela“ v Monakovem.

Maurer Oskar, Zagreb, zav. ravnatelj.

Lukarević Mihajlo, trgovec in svetnik borze v Beogradu, upravni svetnik Splošne trgovske banke, Jugoslovanskega kreditnega zavoda d. d. in Srbske parobrodne družbe v Beogradu.

Dr. Milan Božić, zav. ravnatelj v Beogradu.

Luschan Egon, knjigovodja v Zagrebu.

Horvath Armin, ravnatelj v Beogradu.

Opomba: Podatki so povzeti po gospodarskem letopisu „Compass“ za l. 1937.

Dr. Alojzij Kuhar, Ljubljana:

Mirvni glas angleškega imperija

Anglija je napovedala, da hoče vodilno soodločevati v svetovni politiki.

Razburljiv zunanje-politični dogodek preteklih tednov, ki so nastali v zvezi s poskusnim torpediranjem nemške križarke »Leipzig« po dosedaj še neugotovljenih podmornicah v španskih vodah, so pa vendarle imeli svojo koristnost. Izgledalo je že, da bo vik in krik, ki je nastal v diplomatskem svetu zaradi tega izzivanja, sprožil vojni plaz, o katerem je v svojem zadnjem govoru v londonskem parlamentu govoril novi angleški ministrski predsednik Neville Chamberlain. Nevarnost je bila zares preteča. Vsa Evropa se je je zavedala. Admirali so se posvetovali. Vojna brodoma odpravljala ministri. Časopisje je pisalo v pikrem tonu. Toda burja je za enkrat šla mimo in razen razgretih živcev za seboj ni pustila nič drugega, kot dva zelo koristna nauka. Oba je dala Anglija.

V angleški zbornici so se poslanci zanimali za razplet dogodkov ter so vladni stališči razna vprašanja, na katera sta zaporedoma odgovarjala ministrski predsednik Chamberlain in zunanji minister Anthony Eden. Njuna govora sta bila za evropsko javnost vpravljen senzacija in ne more biti nobenega dvoma o tem, da sta bistveno doprinesla svoje k pomiritvi razburjenja, ki je nastopilo proti koncu tedna. Kajti prinesla sta jasnost v dveh velikih vprašanjih evropske politike.

Najprej je Anglija jasno in nedvoumno izpovedala, da ima glede politične rešitve španskega vprašanja svoje lastno naziranje, ki ga ne deli ne z Nemčijo in ne z Italijo. Tudi v abesinskem sporu Anglija ni bila istega mnenja kot Italija.

Toda takrat se je morala Velika Britanija skoraj nemo ukloniti udarnosti italijanske politike, ker ni razpolagala z zadostnimi sredstvi, da bi bila svoj ustmeni protest podprla. Italija je to vedela in znala pravočasno izkoristiti. Danes je položaj drugačen. Anglija se je iz abesinskega spora, prav za prav iz svojega abesinskega poraza, znala naučiti. Zrtvovala je ogromne vsote svojega narodnega premoženja za popolno obnovo svoje oborožitve na morju in v zraku in je njeno oboroževanje že ne popolnoma končano, pa vsaj v veliki meri odgovarja trenutnim potrebam njenega imperija, ki mu vprav srčne žile tečejo skozi španske vode. Angleška ministra sta to ugotovitev v svojih govorih na dobro slišen način poudarila, ko sta dostavila, »da so časi, ko se je morala Anglija vsled svoje slabosti vedno umikati in braniti, minuli in da danes angleški državnik, kadar v imenu svoje države izraža želje glede ureditve mednarodnih sporov ali ugovarja željam drugih velesil, ne govori več v prazen zrak, ampak da ima za seboj vsa potrebna sredstva, da svojim besedam pomaga do posluha, in da je tudi pripravljen ta sredstva brez nadaljnega in brez oklevanja uporabiti, če bi tako zahtevali življenjski interesi britanskega imperija. Morala sta Nemčija in Italija imeli namen, pripetljaj z nemško križarko »Leipzig« izkoristiti v čisto posebno namene. Ne vemo, toda če sta kakšne namene gojili, so se razpršili ob vedrih besedah, ki so prišle iz Londona, in razburjenje okrog nemške križarke, v kolikor je bilo napihnjeno, se je po-

ševal za zbiranje narodnih pesmi, pripovedk in drugega narodnega blaga. V slovnici je Kopitar izrazil željo po izpolnitvi latinskega črkopisa za Slované.

15. avgusta 1914 je bil odprt Panamski prekop. Lesseps, ki je bil leta 1869 dokončal Sueški prekop, je neprestano mislil na zgraditev prekopa čez Panamsko ožino, s čimer bi se pot iz Atlantika v Pacifik zmanjšala za tisoče in tisoče kilometrov. Svojih načrtov Lesseps ni mogel izpeljati in je prišlo do velikankega poloma. Pozneje so Zedinjene države Severne Amerike vzele delo v roko in so ga uspešno končale. Poglej na zemljevid, kako so se prej vozili po morju na primer iz New Yorka v San Francisco in kako se vozijo sedaj, pa ti bo pomen tega prekopa takoj očiten.

15. avgusta 1881 je bil rojen Avgust Ipavec, skladatelj pesmi »Slovenec sem«. Ta pesem je mnogo pripomogla k buditvi slovenske narodne zavesti in pomaga še danes.

16. in 17. avgusta 1918 se je osnoval v Ljubljani pod predsedstvom dr. A. Korošca Narodni svet iz zastopnikov vseh strank Slovenije in Istre, da vodi vse priprave za ustanovitev jugoslovanske države.

15. avgusta 1855 je sklenila Avstrija s papežem znani »konkordat«, ki je dal cerkvi izredno moč in ji priznal velik vpliv zlasti v šolstvu. Konkordat je bil v veljavi do leta 1874.

16. avgusta 1921 je umrl kralj Peter I., ki mu je narodna skupščina v priznanje velikih zaslug dala pridevek »Veliki, Osvoboditelj«. Dotedanji regent Aleksander je postal kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev.

23. avgusta 476 je prenehalo zahodno-rimsko cesarstvo. S tem datumom zaključujejo nekateri stari vek, kar seveda ni pravilno, ker so v zgodovini od veka do veka sami dolgi prehodi. A za šolo je neka opora le potrebna.

24. avgusta 79 je bruhal Vezuv in je zasul tri mesta. Mesto Pompeji je že dalj časa odkopano, drugi dve mesti — Herkulaneje in Stabije — odkopujejo sedaj. Z odkopom Pompejev smo dobili dober vpogled v kulturno življenje prvega stoletja po Kr. Beri roman: Zadnji dnevi Pompejev.

26. avgusta 1278 je v bitki pri Suih Krutih na Moravskem polju Rudolf Habsburški premagal češkega kralja Premysla Otokarja. Naše pokrajine, tedaj last Otokarja, so polagoma prešle v last Habsburžanov in so le-ti vladali tukaj do velikega prevrata v letu 1918.

V dneh od 20. avgusta do konca septembra 1728 se je mudil v naših slovenskih krajih cesar Karel VI., oče Marije Terezije. V Celovcu je došel 20. avgusta in je bil vohod v mesto nad vse sijajen. Dne 22. avgusta je bila poklonitev koroških stanov v deželni hiši. Kakor njegov oče Leopold se je tudi Karel zahvalil, da so mu opustili običajni obred umeščenja. Vojvodski kmet, ki je bil navzoč pri tem svečanem dogodku, je dobil potrditev svojih pravic ter je bil z vso družino vred v cesarjevi sobi pogoščen. Dne 24. avgusta je Karel zapustil Celovec ter se je po novi ljubljanski cesti odpeljal proti Ljubljani. Kranjci so dali na popravljeni cesti vrh Ljubelja postaviti na svoje stroške dve kamniti piramidi z latinskimi napisi, ki so proslavljali Karlove zasluge za promet in trgovino. Tu je Karel 25. avgusta prvič stopil na kranjska tla. Pozdravil ga je kranjski deželni glavar in vrhovni čestni ravnatelj grof Gallenberg. Vhod v Ljubljano in slavnosti, ki so se vršile, nam popisuje knjižica, ki je izšla v Ljubljani l. 1730. Dne 30. avg. je cesar odpotoval po Ljubljani proti Vrhniki, je prenočil v Postojni, v Vipavi ter je stopil 2. septembra na goriška tla. Iz Gorice je šel v Trst, ki je svojega velikega pokrovitelja sprejel z nepopisnim navdušenjem. Na povratku se je cesar 20. septembra zopet mudil v Ljubljani, je dva dni nato odpotoval proti štajerski meji, jo prekočal pri Trojanah itd.

Prof. dr. Vinko Šarabon.

Ako si hočete prihraniti

veliko skrbi pri reži slabotne in zahirane živine, okrepite ji hrano s

Težakovim oljem za živino,

ki pospešuje rast in razvoj, vpliva ugodno na pitanje in zrelost in je dobičkonosna podlaga živinoreji.

Navodila dobite pri:

M. TEŽAK, Zagreb, Gundulićeva 13

Nagradna zlogovnica za avgust 1937

Smrt našega vodnika dr. Antona Bonaventure Jegliča je tako globoko zasekala v naš čas, da tudi zlogovničar ne more mimo tega velikega dogodka. Zato vam daje nalogo, da iz sledečih zlogov sestavite 32 besed, katerih prve črke govore o velikem pokojniku:

a, al, an, ar, ba, bi, bo, ca, ču, de, dež, di, di, di, e, e, e, fo, ge, grob, hi, i, ja, ja, ja, je, jeg, jem, ka, ke, kon, kon, kri, kro, kvi, lar, li, li, li, lja, lje, log, mam, maš, men, mi, mon, mus, na, na, ne, ne, nen, ni, nik, no, no, noč, o, ol, org, pi, ra, re, re, ro, ro, skop, sti, sub, škof, štran, ta, ta, tar, telj, ti, tum, u, van, ve, vo, za, žen.

Pomen besed: 1. Kandidat za mašniško posvečenje. — 2. Kratka bela duhovniška obleka. — 3. Običajni konec molitve. — 4. Mašnik ob svojem najlepšem dnevu. — 5. Čder, ob katerem Cerkev opravlja mrtvaške molitve. — 6. Molimo! (latinski). — 7. Gospodov dan. — 8. Duhovniško pokrivalo. — 9. Žrtvenik. — 10. Devetdnevica. — 11. Dolgo mašniško belo oblačilo. — 12. Praznik vstajenja. — 13. Nagovor za kardinale. — 14. K Bogu dvigajoč. — 15. Črna duhovniška suknja. — 16. V stolpu je. — 17. Cerkevno mrtvaško opravilo. — 18. Cerkevna pesem (uvodna pesem). — 19. Slovenski Mozes. — 20. Blagovest. — 21. Poslednje bivališče. — 22. Molitev s ponavljanjem se prošnjo. — 23. Muslimanski duhovnik. — 24. Naravno nerazložljiv dogodek. — 25. Obsmrtni spominski govor (ali članek). — 26. Cerkevni dostojanstvenik. — 27. Naslednik apostolov. — 28. Sveta posoda. — 29. Cerkevni instrument. — 30. K cerkvi spadajoč prostor. — 31. Škof s tujo besedo (zlasti pri pravoslavni navadi). — 32. Za stopnjo nižji kot oni pod 1.

Zlogovnica je nekoliko težja, ker vsebuje polno besed, ki so v rabi le v cerkvenem življenju. Zato pa se pri reševanju obrnite za pomoč na gg. duhovnike, bogoslovce in dijake.

Rešitve morajo biti pri uredništvu »Naše moč« najkasneje do 31. avgusta t. l. Deset izrebranih pravih rešitev bomo — kot običajno — nagradili z lepimi knjigami.

1000 dinarska nagrada

je razpisana tudi za letošnje leto. Mnogi sprašujejo, če nismo na nagradno uganko pozabili, ker je nikjer ne zasledijo. Se pač motijo, ko mislijo, da bo letošnja uganka prav tako kot lanska. Povemo le to, da je nihče ne bo mogel rešiti, kdor ne bo imel prav vseh števil letošnjega letnika spravljenih. Kako pa si bo treba 1000 dinarjev priboriti, bomo seveda povedali šele v 12. številki.

Ilustracije in kliseji
dajo reklamisti šele pravo
lice — Za reklamo v vi-
sokih nakladah uvažujte
le offsettisk, ki je
danes najcenejši!

Kamenotisk • Knjižgotisk
Bakrotisk • Klisarna
Litografija • Offsettisk

**JUGOSLOVANSKA
TISKARNA
LJUBLJANA
KOPITARJEVA UL. 6**

leglo in zavzelo zopet priroden obseg. Politična stran španskega vprašanja se danes ne bo več reševala proti Angliji. O tem odslej v zunanji politiki velesil ne bo več debate. V Evropi je to nekaj novega, nekaj pomirljivega, nekaj, kar ji vrača zaupanje, da se njen mir ne bo motil.

Toda angleška ministra nista bila samo jasna glede španskega spora, ampak tudi glede Srednje Evrope. Menda je to bilo prvič v povojni zgodovini, da se je angleški zunanji minister v javnem političnem govoru toliko bavil s srednjeevropskim področjem, h kateremu spadajo države Male zveze in spada tudi naša država. Angleški zunanji minister je glede Podonavja dejal dvoje: Prvič, da angleška vlada nikakor ni pripravljena vzeti mirno na znanje vsega, kar se v srednji Evropi dogaja ali namerava, ampak da spada tudi to ozemlje k interesnim območjem angleškega imperija. S tem je hotel povedati, da Nemčija in Italija, četudi sta med seboj povezani v osi Rim—Berlin, nimata nobenega monopola na urejanju razmer v Podonavju, še manj pa prostega pisma, da si na tem ozemlju med seboj porazdeljujeta takozvane interesne pasove. Anglija hoče biti čuvár političnega reda tudi tukaj, kjer se križajo interesi in apetiti velesil z naravnimi težnjami samobitnih srednjeevropskih narodov. Če se katera velesila nada, da bi mogla kedaj ta mir motiti ali celo politične meje premikati na svojo korist, bo zadela na angleškega čuvarja. To so sicer besede, ki se ne naslanjajo na kakšne pismene obveznosti, a ker so bile izrečene na slovesen način pred angleško zbornico, in to prvič po svetovni vojni, bi bilo neprevidezno, če bi jim odrekli izredne tehtnosti v sedanjih okoliščinah, ko takorekoč dve državi srednje Evrope,

Avstrija in Češkoslovaška, živita v neprijetnem prividu, da je njihov obstoj ogrožen. V Rimu in v Berlinu so naglas angleškega zunanjega ministra dobro razumeli.

Druga stran izjave angleških ministrov o srednji Evropi pa tiče gospodarske preureditve medsebojnih odnosov med podonavskimi državami. Doslej smo slišali govoriti samo o gospodarskem sodelovanju med srednjeevropskimi državami, to je med državami Male zveze in državami rimske trozveze, a nismo še slišali, v kakšni obliki naj to sodelovanje deluje. Angleški zunanji minister, brez dvoma na osnovi osebnih razgovorov, ki jih je ob priliki kronanskih slovesnosti imel s češkoslovaškim predsednikom vlade dr. Hodžo in z avstrijskim zunanjim ministrom dr. Schmidtom, je namreč izrecno izpovedal, da angleška vlada želi, da v srednji Evropi — pa de jo e a r i n s k e m e j e. To je nov načrt za ozdravljenje podonavskih dežel, nov načrt, ki prihaja za tolikimi drugimi, ki so vsi bili zgolj izraz sebičnosti te ali one velesile in so zavoljo tega tudi propadli. Angleški se nam zdi bolj moder, ker je navidezno bolj nesebičen in odgovarja tudi težnjam, ki so jih srednjeevropske države zadnje čase same večkrat na glas podčrtavale. V tej obliki nam je angleška pomoč dobrodošla. Prinesla je občutek zdravega ravnesja v področje, kjer mlade države vstajajo k samostojnemu, od velesil neodvisnemu življenju.

Na imenovane govore angleških državnikov je bilo potrebno posebej opozoriti tudi zaradi tega, ker dajejo zadoščenje zunanji politiki Jugoslavije, ki je zadnji dve leti iskala in našla moralno oporo pri Veliki Britaniji in ima sedaj dokaz, da se v svojem zaupanju v angleško mirovno silo ni varala.

Tak škandal!

Gospod urednik! Škandal! To objavim v časopisu, da bo ves svet vedel, kako grdo ravnaš pri Vzajemni s svojimi zavarovalci. Prosim Vas: pred dobrim letom se je zavaroval moj mož pri Vzajemni za slučaj smrti. Sedaj je mrtev in zavarovalnica mi enostavno noče izplačati zavarovalne vsote. Pravi, da je moj rajni mož namenoma zamočal, da je bolan, ko je sklenil zavarovanje. To je škandal in kaj takega si ne pustim dopasti. Pa zbogom!

Preklicano ste žolčni, gospa! Pogovoriva se rajši čisto mirno in kakor se zrelim ljudem spodobi. Vaš mož se je zavaroval pred 14 meseci za 20.000 din. Ker takrat nikakor ni hotel iti k zdravniku, ga je Vzajemna zavarovala po tako zvanem ljudskem načinu. To je Vzajemna tem lažje storila, ker je Vaš pokojni mož ob sklepu zavarovanja s svojim možkim podpisom izjavil, da ni bil nikoli resno bolan in da se je tudi tedaj počutil popolnoma zdravega. Pri tem načinu zavarovanja pa je tako: če umre zavarovanec v prvem zavarovalnem letu, povrne zavarovalnica samo do smrti plačane premije. Če umrje zavarovanec v drugem zavarovalnem letu, izplača zavarovalnica takoj po smrti polovico zavarovane vsote. Se, če umre zavarovanec v tretjem ali katerem naslednjem letu, izplača zavarovalnica celo zavarovano vsoto. — Ker je Vaš mož umrl v 2. zavarovalnem letu, bi tedaj morali dobiti po njem 10.000 din, t. j. polovico od 20.000 din. A kaj se je zgodilo? Zavarovalnica je po splošnih zavarovalnih pogojih, ki ste jih čitali natisnjene na polici, dolžna se ob smrti prepričati, kako je bilo s smrtjo pokojnika.

Kaj je zavarovalnica dognala: Da je bil Vaš mož ob sklepu zavarovanja že prav resno bolan, da se je te bolezni popolnoma zavedal in prav zaradi tega ni hotel iti k zdravniški preiskavi, ker je vedel, da bi potem ne bil sprejet v zavarovanje. Se več: Vam samim je zdravnik, ki je že pred 14 meseci Vašega rajnega moža zdravil, povedal, da je vsako upanje odveč. Prav zaradi tega ste Vi sami začeli nagovarjati moža, naj se zavaruje. On je bil dobričina, pa je to storil. Vprašujete se, zakaj pa ni že kar naš zastopnik odklonil zavarovanja. Kako neki? Zastopnik je Vašega moža komaj na videz poznal. Da ima bolno srce in odprte noge, tega on ni mogel vedeti. Saj sami veste, kako dobro je Vaš mož izgledal. Se, zdravnik bi bil mogel po natančnejši preiskavi dognati bolezen. Ko je zastopnik vprašal Vas vprašal Vašega moža, če je popolnoma zdrav, ste mu kar Vi odgovorili: Ej, zdrav, saj vidite, da je kot rožica! Ali ni bilo tako? Pa še več! Zdravnik, ki je pokojnika ležil, je povedal, da je zdravil Vašega moža že skozi tri leta. — Sedaj pa povejte,

kako se vse to sklada z izjavo: sem popolnoma zdrav?! — Tako ravnanje je zavestno varanje ter je po mojem mnenju tudi po paragrafih kaznivo.

Ker ste me potegnili za jezik, sem moral vse povedati. Pristavil bi le še to dobrohotno pojasnilo: Kam bi prišla katerakoli zavarovalnica, če bi se pustila na ta način varati? Premije, ki jih zavarovalci plačujejo, so tako računane, da zavarovalnica pač zmore vsa izplačila ob smrtih, ki med zdravimi redno nastopajo. Na pr. človek je danes zdrav kot riba, jutri se prehladi, pride pljučnica in smrt. To je pri premiji vpoštevano. Prav tako vsak drugi način smrti, ki nastopi zaradi vzrokov, nastalih po sklepu zavarovanja. — (Posebne določbe veljajo le za slučaje samomora, vožnje s sportnimi in vojnimi zrakoplovi ter vožnje ob priliki raznih dirk.) — Če bi pa zavarovalnica proti običajni premiji zavarovala bolne ljudi, mora »falirati«. Seveda bi bilo potem tudi zavarovancev vedno vsaj toliko, kot je resno bolnih ljudi. — Če Vam po vsem tem še kaj ni jasno, kar pišite. Le jeza ni prav zares nič na mestu.

Pesem polja

Na naše vabilo, naj se javijo tisti, ki bi bili pripravljeni kupiti povest »Pesem polja«, ponatisnjeno v posebni knjižici, se je doslej priglasilo že kar lepo število, vendar pa še dosti prenizko, da bi si upali povest ponatisniti. Do 15. avgusta bomo čakali še na nove prijavnice. Ako jih bo dovolj, bomo knjižico izdali.

Tihotapska. Že dolgo vrsto let sta tihotapila France in Dreja preko meje ter vedno srečno prodrla skozi mrežo obmejnih stražnikov, finančarjev in carinikov. Končno so jima pa finančari le prišli na sled in si nista upala več čez mejo. A kaj, tihotapstvo je neukrotljiva strast, a tudi za njiju bedno življenje neobhodna rešitev. Pa sta jo potuhtala. Iztaknila sta kravjo kožo z glavo vred, jo nagačila s kontrabantom, v sprednji del pa je vstopil France, ki je moral »regirati« kravi glavo, a Dreja je v zadnjem delu vodil rep. Tako se je »kravac« srečno pretokljal preko meje, ne da bi kakorkoli vznemirjala čuječnost obmejne straže. Ko pa sta bila preko meje, so zadnje noge začele na mah hitreje stopati in Dreja je rinil v Franceto, naj pospeši korak. »Kaj je, so mar karabinjerji za nama?« vpraša France. — »Kakšni karabinjerji,« odgovori Dreja ves preplašen. »Karabinjerjev ni videti, a za nama bezlja — bik.«

Halo! Halo!

**Vsi sloji se zavarujejo pri KARITAS!
Sleherni mesec pristopi na stotine novih članov!**

Mimica Konič:

Mlin nad Savo

(Nadaljevanje.)

Neznanci v meniškkih kapucah so se spogledali in se glasno nasmejali. Eden od njih je prijel Jurkoto za roko in mu jo stisnil tako močno, da je fantu roka s sekiro omahnila.

»Pusti tisto. Kaj nas boš pobijal, saj nismo razbojniki.«

Jurko je strmel v čudne neznance.

»A kdo ste? Povejte mi vendar, če ste kristjani!«

Neznancem so se obrazi zelo zresnili in vsi v en glas so odgovorili začudenemu mlinarju:

»Sodnega dneva znanilci smo.«

Jurko se je še bolj čudil, a je vendar vprašal:

»Mar ima priti sodni dan?«

Vsi trije so resnobno prikimali.

Prvi neznanec je tedaj iztegnil roko, čudno pogledal mladega mlinarja in zamolklo rekel.

»Sodni dan že hiti v deželo!«

Drugi je rekel:

»Tedad bo groza napolnila zemljo!«

Tretji pa je pristavil:

»In gorje mu, kdor bo tedaj imel na duši madež.«

Jurkoto je stresla groza. Saj se ni bal ničesar, a pred pogledi teh skrivnostnih neznancev se ga je polasčal trepet. Besede njihove so donele čudno svečano v nočni vihar. Jurko je zbral ves pogum, zasmejal se je po sili in rekel:

»Vi mi govorite o sodnem dnevu? Ali ne veste, kaj je rekla sveta Sembilja? Da bo stal svet tisoč let, pa še tisoč in še in še. Kakšni krivi preroki ste, odgovorite!«

Neznanci so se zopet spogledali in vsi naenkrat rekli:

»Sodni dan že hiti v deželo!«

In zopet je spregovoril prvi:

»Bog je nekdaj kaznoval zemljo z vesoljnim potopom, sedaj pa pošlje nadnjo sodni dan.«

Drugi je rekel:

»Zakaj mera hudobij na svetu je polna.«

Tretji pa je smehljalje dejal:

»A sodni dan pride le za nekatere, za vse ne.«

Zopet so molčali. Jurkoto je zmanjkovalo poguma. Ah, danes prvič čuti, da je težko živeti na samotni, ko nima nikogar, da bi ga poklical na pomoč. Ah, da bi prišel vsaj Tine domov, on zna udariti. Toda nikogar ni bilo, Jurkoto pa je bolj izpreletaval mrz po hrbtu, kar mravljinici so gomazeli po njem. Zbral je pogum in glasno rekel:

»Ali pride zame tudi sodni dan?«

Neznanci so prikimali.

»Vsaka hiša, katere prag mi prestopimo, je kaznovana s pečatom smrti,« je govoril prvi.

»A ne boj se, zali mlinar, saj smrt ni tako težka, kakor si morda misliš,« je znil drugi.

»In očisti dušo peg in madežev,« je priložil tretji.

Jurko je trepetal pred neznanci, ki so stali kakor okameneli. Na njihovih zagrizenih obrazih je fant zastoj iskal usmiljenja. Ves zbežan je zdaj vzkliknil:

»Če je meni odločena smrt, kaj pa moj brat in mati?«

Vsi trije hkrati so odgovorili:

»Tudi njima ne odide sodba.«

Mlinar je trepetal, kakor bi gledal samo smrt.

»In moja nevesta?« je bruhnil.

»Smrt, smrt, smrt!« so mu odgovarjali.

»O Bog,« je zastokal Jurko.

Eden od silnih neznancev je položil roko na Jurkotovo ramo in mu svečano rekel:

»Ne obupaj! Stopi na pot pokore, tri in trideset dni hodi po svetu oblečen v raševino, posuj si pepela na glavo, moli, bičaj se do krvi, ker drugače ne boš obstal pred sodbo.«

Jurko je še širje odprl črne oči, neznanec pa je rekel:

»Spovej se mi grehov, dobil boš odvezo!«

»Nimam grehov,« je zatrdil Jurko.

»Imaš jih.«

Jurko je vprašujoče uprl pogled v čudnega neznanca.

»Si mar menih?« je vprašal.

Vsi trije hkrati so odkimali. Prvi je odgovarjal za vse tri:

»Jaz sem grof iz Karantanske marke, ta je moj sin in oni moj valpet.«

Jurko je zmajeval z glavo.

»Česa potem iščete tu? Zakaj ne ostanete na svojem gradu?«

Vsi trije so mu v en glas odgovorili:

»Sodnega dneva znanilci smo.«

Jurkoto je posilil smeh.

»Zblazneli ste!«

Prvi neznanec je počasi govoril:

»Razodeto nam je od Boga samega, da se bližajo čudne stvari tej ubogi zemlji. In mi smo zapustili grad, da pripravimo ljudi na pot pokore. Kaj je posvetno blago, ko je sodba blizu!«

»Sleparji ste!« je trdo govoril Jurko.

Trije neznanci so iztegnili desnice izpod meniškkih plaščev. Prvi in drugi sta imela prstane-pečatnike, tretji je imel vžgan na roki grb. Videl je tudi mladi mlinar, da so spodaj imeli obleko iz raševine. Jurko je pomolčal, potem pa jih je vprašal:

»In po kaj ste prišli k meni v tej nevihti?«

»Čoln imaš, prepelji nas čez Savo.«

»Sava je narastla, neurje je zunaj, dež lije v potokih in jaz naj vas popeljem čez? Utopimo se!«

»Ne utopimo se. Mi smo poslanci Njega in On bo z nami.«

Jurkoto je groza že pustila. Pogumno se je uprl:

»Pa če vas nočem prepeljati?«

Neznanci so se spogledali. Segli so pod meniške plašče in v hipu se je v treh desnicah zablašalo troje mečev. Jurko je odrevenel.

»Gospod, reši me!« je zastokal.

Prvi izmed njih ga je prijazno pogledal.

»Ne boj se, zali mlinar, in prepelji nas čez Savo. Na, tu imaš plačilo.«

Sejmi v avgustu 1937

(Po Mis. koledarju.)

Prvi četrtek v Črnomlju; 1. v Osilnici, Pišecah, na Ponikvi; 2. v Dolu, Ribnici, pri Sv. Lenartu v Slov. gor.; 3. na Vidmu ob Savi; 4. v Št. Ilju pri Velenju, pri Sv. Petru pod Sv. gorami, na Sv. gori; 5. v Doleh pri Litiji, v Loki pri Zid. mostu, na Krki, na Gori pri Ribnici, v Krašni, v Vrhovcu (Kočevje), v Trbovljah, Ptuj, Loki pri Zid. mostu, v Lembergu, v Črni; 8. na Studencu pri Krškem; 9. v Žužemberku, Radečah pri Zid. mostu, na Veliki Slevici pri Vel. Laščah, v Ljutomeru; 10. v Dvoru, Rovt, Dobu, Zeleznicah, Kamni gorici, na Igu, na Travi, Št. Lovrencu na Temenici, v Lučah, Brežicah, Podčetrtku, Gor. Radgoni, pri Sv. Barbari, pri Sv. Mariji v Jarenini, pri Št. Lovrencu na Ptujskem polju, v Trbovljah, pri Št. Lovrencu v Pušavi, v Razkrižju pri Ljutomeru; 12. v Št. Juriju ob juž. žel.; 14. v Leskovcu; 15. v Fari pri Kočevju; 16. pri Sv. Roku pri Mokronogu, v Ložu, na Vačah, v Hotavljah, Šmarju, na Planini, v Trebnjem, Škofji Loki, Cerkalah, Vel. Laščah, Lembergu, Mozirju, Oplotnici, pri Sv. Roku pri Ptuj, pri Sv. Trojici v Slov. gor., v Sevnici na Savi, v Vuzevici, Rakičanih, Gor. Lendavi; 17. v Svirci, Kapeli pri Brežicah, Šmarju pri Jelšah; 19. v Peklu pri Poljčanah, Slov. Bistrici, Kapeli pri Brežicah, Šmarju pri Jelšah; drugo soboto po sv. Petru v Poljčanah, Slov. Bistrici, Središču in Velenju, v Dokležovju; 20. v Stični, Blagovici; 21. v Dol. Lendavi; 22. v Novi vasi (Bloke); 24. v Št. Jerneju, Kočevju, na Tinjaškem, v Loki pri Zuzmu; 26. v Vel. gabru, Ljubnem, Rajhenburgu, na Bregu pri Ptuj; 28. v Pricerkvi (Struge), pri Sv. Trojici v Slov. gor.; 29. na Dobrovi, v Zagorju ob Savi, na Muti, v Poljčanah, Zalcu, pri Sv. Filipu v Veračah; 30. v Vel. Loki, na Hajdini; 31. v Dobropoljah; drugo soboto po sv. Jakobu v Št. Volbenku; četrtek pred vel. Šmarom v Toplicah in Turnišču; poned. po sv. Roku na Pilštajnu; poned. po vel. Šmaru v Zetalah; torek po vel. Šmaru v Metliki; poned. in soboto po vel. Šmaru pri M. B. v Pušavi; ponedeljek po prvi nedelji po vel. Šmaru v Št. Jakobu (Kalobje); v soboto pred sv. Jernejem v Mokronogu in Litiji; ponedeljek po sv. Jerneju v Št. Vidu (Bloke); torek po sv. Jerneju v Novem mestu in Moravčah; soboto pred angelsko nedeljo v Krškem in na Planini.

Slaba vest. Gospod N. je kupil v trgovini kilogram sladkorja v prahu. Doma je ugotovil, da je sladkorju primešan fin bel prašek. Drugi dan je objavil v časopisu sledeči oglas: »Če mi trgovec, ki me je hotel ogoljufati, v 24 urah ne dostavi na dom kilogram čistega sladkorja, bom njegovo ime objavil.« — V 24 urah je gospod N. dobil 15 kilogramov sladkorja od petnajstih — različnih trgovcev.

*

Med zakoneci. Žena: »Kam se ti pa danes spet tako mudi?« — Mož: »Pametna žena nikdar ne vpraša moža, kam gre.« — Žena: »Pameten mož ne gre nikamor brez žene.« — Mož: »Haha, pameten mož sploh ni oženjen.«

Javne zahvale

Podpisani izrekamo naši domači Vzajemni zavarovalnici javno zahvalo za razumevanje in podporo, katere smo bili deležni, ko so pogorela naša poslopja. Z vso iskrenostjo priporočamo vsem gospodarjem, da zavarujejo svoja poslopja in zlasti tudi svoje premičnine le pri Vzajemni zavarovalnici. Le tako bodo imeli gotovost, da v nesreči ne bodo sami, pa tudi ne v strahu, da ne bi dobili, kar jim gre.

- Ovsenjak Tomaž in Gera, Draženci 59. (Gorelo 22. 5. 1937.)
 Mašek Jože in Angela, Plešivica 3. (Gorelo 19. 5. 1937.)
 Jančič Jože, Vrh št. 2 pri Laškem. (Gorelo 12. 5. 1937.)
 Letonja Franciška. Sp. Duplek 59 pri Vurbergu. (Gorelo 16. 5. 1937.)
 Fink Anton in Ana, Slovenske Konjice 80. (Gorelo 31. 5. 1937.)
 Goltnik Ivan, Bevče 9 pri Velenju. (Gorelo 29. 5. 1937.)
 Kunst Franc, Orešje 59 pri Sevnici. (Gorelo 11. 5. 1937.)
 Bezjak Leopold, Jablane 1, p. Sv. Barbara v Slov. goricah. (Gorelo 2. 6. 1937.)
 Rozman Leopold, Nadgorica 16 pri Ježici. (Gorelo 1. 6. 1937.)
 Zorman Franc, Senčur pri Kranju. (Gorelo 5. 6. 1937.)
 Fende Josip, Kokrica 12 pri Kranju. (Gorelo 10. 6. 1937.)
 Gobec Franc, Spod. Gabernik 20, p. Podplat. (Gorelo 5. 6. 1937.)
 Štampah Rudolf in Zofija, Onkraj Meže, p. Mezica. (Gorelo 12. 6. 1937.)
 Ivanuša Mihael in Otilija, Salovci 45, p. Središče ob Dravi. (Gorelo 16. 6. 1937.)
 Borišek Julijana, Jarše 5, p. Sv. Lambert. (Gorelo 9. 6. 1937.)
 Pilar Henrik, Velesovo 21. (Gorelo 25. 6. 1937.)

(Pripomba uredništva: Na vprašanje neprizadetih, ki bi radi, da bi pri raznih javnih zahvalah objavljali tudi vsote, ki so jih posamezniki prejeli, moramo odgovoriti, da to nikakor ne bi bilo v interesu prizadetih. Nihče ne vidi rad, da bi mu kdo tretji gledal v žep.)

Zelo ljubeznivo. Učitelj Kička jo je primahal s hribov po dolgih letih spet enkrat v Ljubljano. Medtem so zgradili v Ljubljani nebotičnik. Ulčce so bile Kički slabo znane, pa povpraša postreška štev. 033: »Gospod, jaz bi rad v nebotičnik.« — Postrešek je pometil Kičko od nog do glave, pa z dostojanstvenim mirom dejal: »Prosim, izvolite. Jaz nimam prav nič proti temu.

Segel je v žep in dal Jurkotu tri zlatnike. Jurko jih je prijel, a kakor bi ga spekli, jih je hitro spustil, da so se zatočili po kamenitih tleh. Strahoma se je obrnil k čudnim neznancem.

»Pojdimo!«

Sam je stopil prvi skozi vrata, oni trije pa za njim. Dež je še vedno lil, da je voda drla po bregu, nevihta pa je minula. Jurkotu je bilo tako čudno pri srcu, kakor še nikoli doslej. Kar šumelo mu je po glavi, da je ta šum preglašil bobnenje deroče vode. Jurko je šel spredaj, stisnil se je kakor stavec, boječ se, kdaj se mu zasade v hrbet ostrine treh mečev. A neznanci so molče korakali za njim, niti besede ni spregovoril nobeden od njih. Ko so prišli do čolna, je Jurko ukazal:

»Vstopite!«

Neznanci so brez obotavljanja stopili v čoln. Jurko je čoln odvezal in stopil sam vanj ter sedel spredaj na povprečno desko. Prijel je veslo in odrinil od kraja. Čoln se je zazibal. Jurko je s silno močjo porival veslo v tla, s tisto močjo, ki jo da človeku groza. Jesenski dež je bil mrzel in leden, veter je vlek, a Jurkotu je pot tekla po čelu in po hrbtu. Za hip mu je prišlo na misel, da vozi morda tri mrličke, ki so nocoj vstali iz grobov in hite na svoje domovanje. — Čoln je držal po Savi, ki je besno šumela in se zaletavala v zgornjo steno, da se je čolnič otresal, kakor bi bil prazen. Sredi Save jih je zajel vrtinec, hitro je zasukal čolnič dvakrat, trikrat okrog, kot bi ga hotel požreti. A Jurko je dobro poznal ta vrtinec. Z vso močjo je porinil veslo in čoln se je pognal ven iz besnečih, razpenjenih valov, ki so dihali iz svojih globlin grozo in smrt. Zdaj je bila vožnja mirna, da si je bila Sava od deževja močno narasla.

Trije neznanci so molčali, ko pa so prišli iz blaznega vrtince, je eden zapel z zateglim, žalostnim glasom in tovariša sta mu pomagala:

»Usmili se me, Bog, po svoji milosrčnosti in po obilnosti svojega usmiljenja izbriši moje pregrehe.

Popolnoma me operi moje krivde

in mojega greha me očisti;

zakaj svojo pregreho spoznavam

in moj greh mi je vedno pred očmi.

Pokropi me s hipopolom in očiščen bom;

operi me in bolj ko sneg bom bel.«

Jurkotu je bilo še bolj čudno pri srcu in želel je, da bi čimprej odločil čudne neznance, ker mu je od skrivnostne groze kri ledenela po žilah. Oko mu je hitelo gor v Zabukovje, od koder je še rahla lučca svetila v dolino. Pred mlinom je začel srdito bevskati črni pes, ki je bil privezan ob spodnjem delu stavbe. Jurko si je neznansko želel, da bi bil v Grabnu. Čoln je danes čudno počasi šel čez vodo, ki je bila od deževja močno narasla. Jurko je vedel, da se igra s smrtno, ko se vozi po taki zbesneli vodi. — A glej! Tam iz teme se že prikazuje prvo drevje, črno grmičevje ob obrežju mu vstaja pred očmi. Vendar bo že konec te strašne vožnje! Zdaj je čoln butnil na trdi pesek ob obrežju. Neznanci so izstopili molče in obstali na pesku. Tedaj je rekel prvi:

»Zahvalimo te, da si nas prepeljal čez reko, kakor nekdanji sveti Krištof, ki je prenašal potnike čez vodo.«

Drugi je zamolklo govoril:

»A vendar ne moremo odvzeti od tebe sodbe, ki ti je namenjena, ne odvrniti zla od tvojega domovanja.«

In še je rekel tretji:

»Ti si dober človek, zato se bomo še videli.«

Jurko je pogumno zaklical:

»Danes vas nisem vabil in za v prihodnje vas ne bom!«

Neznanci so se glasno zakrohotali, potem pa so enoglasno odgovorili:

»Ne boš nas vabil, a vseeno nas boš še videl.«

Nov curek dežja se je ulil iz oblakov. Neznanci, grozni kakor smrt, so izgledali, vzela jih je noč.

Jurko se je globoko oddahnil, ko ni več videl njihovih oči, žarečih še v temi. Z olajšanim srcem je obrnil čoln na narasli vodi in ga pognal nazaj proti mlinu.

II.

Mlin v Grabnu je zajela zima. Če je bilo dolž že poleti samotno, je bilo pozimi pusto, kakor na grobu, kjer je še sveža prst na krsti mrličevi. Iz Save se je dvigala megla, tista siva megla, ki kar reže v ude, tista megla, od katere te zebe prav v dušo. V tankih curkih se je dvigala iz valov, potem pa so se ti curki združili v siv oblak in se zapodili proti mlinu ter ga tako zagrnili, da ga onstran Save ni bilo videti. Pa tudi dolž iz tistih ogromnih kamenitih skladov je silila megla, ki je odbegnila iz vasi. Vedela je, da je v Grabnu prostor zanjo. Obe megli sta zdaj zagrnili mlin in ga popolnoma pokrili. Čulo se je le šumenje studenca, ki je gonil kolesa in potem besno drevil v naročje Save, in pa ropot stop, ki so tolkle enakomerno, brez prestanka. Temni, umazanosi oblaki so viseli prav nad streho, kakor bi jo hoteli pritisniti k tlom. Sneg je padal skoraj vsak dan. Debeli kosmi so se trgali iz dolgočasnih oblakov in pokrili mlin z debelo sneženo odejo, da je čepel v bregu, še bolj tajnosten, samotni, kakor izumrl. Le ozka gaz je vodila po strmih pečinah gori v vas. Po tej stezi so podnevi kmetje nosili oprtiv v mehavih žito, po Marijinem zvonjenju pa je tudi steza samevala. Včasih se je zgodilo, da je lezel po stezi med pečevjem navkreber Tine Mlinarjev in je na vrhu zavriskal. Včasih se je še celo primerilo, da je Jurkota peljala pot na Okroglo vasovat k Zoranovi Minci, a to je bilo malokdaj. V Grabnu so bili samosvoji, navajeni so bili pustinje in samote, pa niso marali dosti zahajati med ljudi, ki jih niso umeli.

Ta zima je bila čudna, kakor že zdavnaj ne nobena. Snega se je nasulo možu do pasu, pa je še vedno nebo viselo komaj za seženj nad glavo. Ljudje so bili čudno plahi, nad deželo je ležala nekaka mora, vse je pričakovalo nečesa strašnega, kar bo z vso brezobzirno silo zasekalo v ta mir. Kaj, tega si niso znali razložiti ne vaščani, ne meščani. Morda pride velika vojna, ki bo zahtevala tisoče življenj, prelila potoke krvi, ali sam Bog zna, kaj utegne prihrumeti nad Kranjsko marko. Zato je vsa pokrajina čudno-zagonetno molčala; tiho je trepetala pred nepoznano šibo. Sveti Jošt je sameval na hribu, cerkovnik je samotni trikrat vsak dan vlekel vrvi, da so zvonovi zvonili, da je tudi na tem zapuščenem vrhu še življenje. In v Zabukovju so gorjanci posedali po lesenih kočah in si s pripovedovanjem kratili čas. Sneg jim je zaprl pota v dolino, da tudi dolinci niso mogli priti vasovat k njim, še celo veselega Tineta iz Grabna ni bilo gor. Le luči, ki so skozi mrz in meglo svetile pozno v noč v dolino, so pričale, da gori še ni življenje umrlo. V mestu Kranju, častitljivem mestu z mračnimi gotskimi stavbami, je življenje mirovalo. Nobene živahnosti, nikakega veselja ni bilo, in meščani so si šepetali, da se bliža nekaj groznega, a nihče ni vedel kaj. Cela pokrajina, odeta z debelo plastjo snega, je bila kakor zapuščen groblje.

Ljudje so praznovali novo leto v letu Gospodovem tisoč tri sto osem in štiridesetem. Vpraševali so se, kaj jim to leto prinese.

Po novem letu je sonce predrla oblake in razpršilo meglo, obenem pa je nastopil strupen mraz. A jasno nebo in bleščeči sneg sta vendar pregnala ljudem mračne slutnje in oživila mrtvo pokrajino. Na sestanek dneve v Kranju je zopet prihajalo vse polno ljudi. Cesta se je odprla in skozi Kranj so prihajali številni tovari, ki so šli iz Poljanske doline skozi Skofjo Loko v Kranj, od tam pa skozi Ljubeljski trg, čez prelaz Ljubelj v Karantansko marko. Gostišča so bila polna veselih tovarnikov, ki so tovorili po vseh deželah vino, med, vosek, platno ali kožuhovino. Ti vesel tovarniki so pili v Kranju po gostiščih, ropotali s srebrniki, peli, bili prešerni in vse skrbi ljudstva so jim bile deveta briga.

(Nadaljevanje sledi.)

Pazite!

Od 1. julija dalje znaša poštnina za dopisnice 1 din. Zaradi tega je treba na vsako dopisnico nalepiti še znamko za 25 par. Dopisnic, ki ne bodo pravilno oznamkovane, ne moremo sprejemati.

MLADA MOČ

Ljubi otroci!

Juhej, to se vam godi, kaj! Počitnice uživate, kar preveč jih menda uživate in na mene pozabljate. Ali vam pa beseda o preklinjanju ni nič kaj všeč, ker vas je malo, zelo malo odgovorilo na vprašanja, ki sem vam jih zastavil v junjski »Mladi moči«. Bog varuj, da bi bilo to slednje res! Kar verjeti ne bi kaj takega mogel. Jaz le mislim, da sta vas konec šole in začetek počitnic tako zdelala, da niste mogli do sape. Saj je bilo tako, ne? No, jaz vam počitnice iz srca privoščim. Naj bi vam okrepile telo, a tudi dušo. V čudoviti božji naravi, v kateri se gibljete sedaj od zore do mraka, je toliko stvari, ki človeku napolnjujejo dušo s plemenitostjo. Le gledati morate znati to krasno prirodo. Tudi o tem se še kdaj pomenimo.

Sedaj je seveda za vas vse najvažnejše, kdo dobi nagrado. Le počasi! Vseh štirih nagrajenih odgovorov ne morem natisniti. Bilo bi to pre-dolgo. Enega pa čujte:

»Zakaj je preklinjanje grdo in sramotno?

Preklinjanje je grdo zato, ker z njim v prvi vrsti žalimo Boga in Mater božjo, našo najboljšo duhovno mater, nadalje je sramotno, ker pohujšujemo z njim svojega bližnjega. S preklinjevanjem sramotimo tudi ves slovenski narod, kateri se imenujemo »Marijin narod«, s preklinjevanjem mu ta častni naslov jemljemo.

Kdaj in zakaj ljudje največkrat preklinjajo?

Ljudje največkrat preklinjajo v jezi in pijanosti. Nekaterim je pa preklinjanje že kar v navadi in stavljajo grde kletvine skoraj k vsaki drugi besedi, s tem mislijo, da so bogve kaj, hočejo nekako samega sebe povišati, v resnici se pa zelo zelo ponižajo.

Kaj boste vi storili, da preneha pri nas preklinjanje?

Da ne bom jaz nikoli zaklel, se bom pre-magoval in ako se mi kdaj pripeti, da bi zaklel, bom to obžaloval in ne bom nič užaljen, na-sprotno, še dobro se mi bo zdelo, ako me bodo starši za to kaznovali.

Vsaakega, ki ga bom slišal, da bo zaklel, bom s primernimi besedami posvaril in skušal doseči, da bo opustil to grdo navado.

Prosil bom tudi očeta, da naj pomaga z dru-gimi vred doseči pri oblasteh, da bi izdala drža-va zakon proti kletvini in da bi bil vsak strogo kaznovan, ki bi klel.

Ali ni ta naš mladelec lepo odgovoril? Nje-govega imena vam sicer ne izdam, a pohvaliti ga pa moram. Vsi se skušajmo po njegovih besedah ravnati, pa bo na naši lepi slovenski zemlji še vse lepše.

Srečni nagrajenci so pa sledeči:

Jenko Jože, učenec IV. razr. ljudske šole v Ljubljani VII, Sv. Jerneja cesta št. 3;

Zupan Pepca, učenka IV. razr. ljudske šole, Vesela gora št. 17, pošta St. Rupert pri Mokro-nogu;

Senica Pavel, dijak, St. Danijel, p. Prevalje; Kutin Blaga, učenka II. razr. ljudske šole, Sv. Ožbalt ob Dravi, pošta Brezno.

Vsem štirim pošljem do kraja julija po eno lepo knjigo za spomin.

Sedaj vam imam pa vsem še nekaj zelo važ-nega povedati. Čujte, ali ni žalostna prva stran današnje »Naše moči«. Črno je obrobljena, kar mrtvaška. Pa imamo res prav mnogo vzroka, da jokamo in se žalostimo. Saj ste že vsi slišali in brali, da so umrli veliki in zaslužni slovenski vla-dika nadškof g. dr. Anton Bonaventura Jeglič. Kdo izmed vas jih ni poznal! Menda pač vsi, vsaj po sliki. Pa čudno mnogo ste o njih brali, koliko so za naš narod dobrega storili. Vsi si pa za vedno zapomnite tole: Najrajši so imeli mladiño, otroke. Z njimi so se najrajši pogovar-jali, ker so videli v njih nedolžna in lepa srca, pa ker so upali, da iz mladine zraste novi rod, ki se bo naš slovenski narod v njegovi plemenitosti še bolj zalesketal med narodi sveta. Zato bomo pa tudi mi naš nagradni kotic tokrat po-svetili temu velikemu prijatelju mladine. Odgo-vorili mi boste na vprašanje:

Kaj vem o velikem slovenskem vladiki Jegliču?

Morda bo kateri izmed vas lahko povedal, da je z njimi že govoril, pa kje je to bilo, pa kaj so mu nadškof povedali, pa kaj si je na njih naj-bolj zapomnil in tako dalje. Drugi jih morda ni nikdar videl, zato pa vseeno ve mnogo o njih, ker je čital knjige, ki so jih spisali. Vse mi lepo povejte.

Tako, nalogo imate, sedaj pa kar na delo. Kar boste lepega povedali, bom v »Naši moči« na-tisnil, najboljšo odgovore pa nagradil. Če bodo štiri nagrade premalo, bom že kako ukrenil, da pridejo tudi drugi pridni na svoj račun.

Iskreno vsi pozdravljeni!

Brat Ivo.

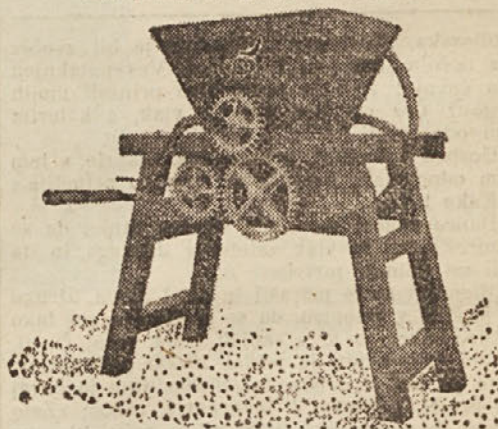
Ni močete!

Gospod urednik! Zgorela je sosedova hiša. Gasilskega društva nimamo. Najbližje je oddaljeno dobro uro. Vzeli smo škatle, korce in plachte ter omejili požar, ki bi bil gotovo uničil mojo in Tertinekovo domovanje, ki sta v neposredni bližini pogorišča. Tako smo vaščani obvarovali Vza-jemno velike škode. Mislimo, da nam za to gre vsaj nekaj odškodnine.

Izvrstno! Sedem in trideset let pridigamo, kaj je to vzajemnost. Ali Vam ta beseda ni še prav nič domača, Ali ni bila presneta dolžnost vseh va-ščanov, da priskočijo bližnjemu na pomoč? — Toda bodimo odkriti: Ako ne bi bili požara ome-jili, bi bila pogorela Vaša poslopja. Vi dobro veste, da ste proti požaru pri nas zavarovani le za malenkostno vsoto, premičnin pa sploh nimate zavarovanih. Če bi bili pogoreli, bi Vam bila mo-rala Vzajemna plačati odškodnino, ki bi pa za-radi prenizkega zavarovanja še od daleč ne od-tehtala resnične škode, ki bi jo s požarom utrpeli. Ali je tako? No, vidite! Če ste obranili svojo domačijo, ste predvsem koristili sebi. Čisto na-ravno je, da Vam nihče ne zameri, ako ste pri vsej stvari mislili predvsem na sebe in na svoje. Tako je pač človeška narava. Kar se pa tiče Tertinekove domačije, je stvar še bolj jasna. On sploh ni zavarovan proti požaru. Če so tedaj Tertinek in njegovi sosedje obvarovali njegovo domačijo požara, so samo obvarovali Tertineka velike škode. Sploh mislim, da so silno redki taki idealisti, ki bi pri požarih gasili zaradi tega, da bi obvarovali zavarovalnico škode. Res je le nasprotno, da gasimo zaradi tega, da obvarujemo imetje sočloveku in narodu. Kakor tedaj vidite, ni nobenega razloga, da bi zavarovalnica Vam ali Vašim sosedom dala še kako odškodnino. Pa zavarovalnica, če je res do-bra, takih odškovnin tudi dajati ne sme. Zavarovalnica mora pa-metno upravljati svoje premoženje, ki je samo zaradi tega tu, da krije one škode, ki jih je za-varovalnica po pogodbah dolžna kriti. Če pa bi razmetavala denar za odškodnine, ki v obstoječih zavarovalnih pogodbah niso vsebovane, bi raz-metavala denar v škodo onih zavarovancev, ki bodo prej ali slej prizadeti po požarih. Končno Vam svetujem, da se pobrigate čimprej za usta-novitev gasilskega društva. Potom gasilskega dru-štva boste pa deležni podpor, za katere plačujejo zavarovalnice letno težke denarce.

RES prvovrstne sadne mline in druge stroje nabavite pri trdkih

FERDO SMOLA
Sv. Jurij ob južni železnici

Ing. Jože Černe, Ljubljana:

Setev ajde

Med strniščnimi sadeži zavzema ajda brez-dvomno zelo važno mesto. Pri nas je že od nekdaj priljubljena poljska rastlina; cena pa je tudi še vedno taka, da se njeno pridelovanje sorazmerno dosti dobro izplača.

V zadnjih letih je začel pridelek ajde precej močno padati, tako da so začeli nekateri kmeto-valci že dvomiti, če se jo sploh še izplača sejati. Vzrok slabim pridelkom je pač isti kot pri drugih rastlinah, to je predvsem slabo seme in pa veliko pomajkanje braunilnih snovi v zemlji.

Zlatorogovo TERPENTINOVNO MILO

Nesnaga se ne da skrtlačiti. Zakaj?

Ker se umazanost ne drži samo na površju perila, temveč je tudi v njegovi notranjosti. Obila in gosta bela pena Zlatorogovega terpentinovga mila pronica pri pranju tudi skozi vmesne prostorčke tkanin in z lahkoto odloči vsako nesnago. Perilo je po pranju kakor novo, snežno belo in duhteče..

Pridelek ajde lahko znatno dvignemo, ako upoštevamo vse predpogoje, ki so potrebni za njen uspešni razvoj. Ti so:

1. Dobro pripravljena zemlja.
2. Zadostna količina hranilnih snovi v zemlji.
3. Prvovrstno semensko blago.

1. Ko spravimo žito, strnišče takoj dobro preorjemo in posejemo ajdo. Takojšnje obdelovanje je važno tudi zato, ker se s tem zelo prepreči izsušitev zemlje; obenem pa s tem tudi znatno zatiramo škodljivi plevel.

2. Popoln uspeh s pridelovanjem ajde dosežemo le tedaj, ako ji nudimo zadostne količine potrebnih hranilnih snovi. Dostikrat sejemo ajdo na take njive, ki so bile skozi več let negojene ali pa samo elabo gnojene. S tem delamo zelo veliko napako. Na takih zemljiščih je rastlinska hrana že močno izčrpana; upoštevati moramo zlasti to, da so že predašči odvzeli zemlji velik del teh hranilnih snovi.

Hlevski gnoj in gnojica vsebujeta mnogo dušika in zato nista za ajdo prikladni gnojili. Dušik ima to lastnost, da pospešuje rast rastline in vpliva, da se rastlina bujno razvija. S tem se rast zavleče, zorenje ajde ne nastopi ob pravem času, temveč se zakasni in ajda je še bolj izpostavljena jesenskemu mrazu. Posebno v naših krajih je to zelo nevarno, ker jesenski mrazi nastopijo dostikrat preje, kot pričakujemo in pridelek ajde je hitro uničen. Za gnojenje ajde se poslužujemo raznih umetnih gnojil. Nuditi ji moramo predvsem take hranilne snovi, ki so v vodi lahko raztopljive in njenim koreninam hitro dostopne, ker edino te more hitro sprejeti in dobro izkoristiti. Mnogi poizkusi so dokazali, da potrebuje ajda v prvi vrsti zadosti fosforne kisline in kalija.

Superfosfat je za ajdo najvažnejše gnojilo, ker se nahaja v njem fosforna kislina v zelo lahko raztopljivi obliki. Prav tako potreben je tudi kalij, ki znatno vpliva na razvoj rastline, tako pri cvetenju, kakor tudi pri zorenju. Fosfor pa vpliva kot pri vseh drugih žitih na razvoj semena in na hitro zoritev. Predvsem pospešujejo fosfatna gnojila tvorbo lepega, dobro razvitega in klenega zrna. Pa tudi elama postane bolj trda in zato s superfosfatom pognojena ajda ne poleže tako rada.

Za površino 1 orala potrebujemo približno 150 do 180 kg superfosfata in 70 do 80 kg kalijeve soli. Ta umetna gnojila potrosimo po njivi, zorani za ajdo in jih dobro zabramo.

3. Seme mora biti prvovrstno. Za setev moramo izbrati očiščena in najdebeljša zrna, ker le iz takih se bodo razvile močne rastline, pa tudi njiva bo čista od plevela. Seme, ki ne daje več zadovoljivih pridelkov, je treba izmenjati z boljšim semenom.

Ako bomo vse to točno upoštevali in če bodo poleg tega vremenske prilike ugodne, bo pridelek ajde prav gotovo zadovoljiv.

Židovska. Tovarnar Lilienduft je bil zvečer sam z nočnim čuvajem v tovarni. Ves nataknen vpraša čuvaja: »Ali še sedaj niso prinesli mojih kovčegov? Čez pol ure odpelje vlak, s katerim moram odpotovati.«

»Gospod ravnatelj, prosim vas, nikar! s tem vlakom odpotovati. Nesreča se vam bo pripetila.«

»Kako to?«

»Danes ponoči sem imel strašne sanje: da se je namreč prav ta vlak zaletel v drugega in da so bili vsi potniki mrtvi.«

Lilienduft se je ustrašil in ostal doma. Drugo jutro je čital v časopisu, da se je nesreča res tako pripetila, kakor jo je v sanjah videl nočni čuvaj. Hvaležen čuvaju mu je poslal 10.000 goldinarjev, obenem pa mu je odpovedal službo. Čim je čuvaj pismo prejel, je stekel k tovarnarju, rekoč: »Zelo sem vam hvaležen za 10.000 gl., a zakaj ste me odpustili?«

»Če nočni čuvaj ponoči sanja, pomeni, da ponoči spi. Če pa ponoči spi, ne more biti nočni čuvaj.«

*

Nesrečna številka. Gost: »13 Din torej znaša moj račun. To pomeni nesrečo.« — Natak: »Pa menda niste tako babjevrni?« — Gost: »Tisto ne. A veste, imam samo 10 Din.«

*

Nista se razumela. Zdravnik: »Vi ne boste nikdar stari, če se ne odvadite piti.« — Bolnik: »Tega mnenja sem tudi jaz. Dobra kapljica človeka samo pomlaja.«

Fran Kristan, Ljubljana:

Krajevno policijsko oblastvo in prijave požarnih škod

Po določbi zavarovalnega zakona obsegajo splošni pogoji za požarno zavarovanje, ki morajo biti navedeni v zavarovalni ponudbi kakor tudi v zavarovalni polici, poleg drugih zlasti važno nastopno določilo: Zavarovanec mora nastalo škodo zavarovalnici v roku treh dni po požaru ustno ali pismeno naznaniti brez odlašanja, to je, kakor hitro je zanj zvedel. — V istem roku mora zavarovanec obvestiti tudi krajevno policijsko oblast, kateri mora predložiti poseben izkaz pri požarih pogrešanih predmetov z navedbo vrednosti vsakega posameznega predmeta ob času požara.

Katera pa je tista krajevna policijska oblast? Na to vprašanje je treba nekaj pojasniti. Nedavno je namreč hotel nekdo trditi, da je ta oblast — orožništvo. — To pojmovanje delokroga krajevne policije pa je napačno.

Orožništvo je po svojem zvanju državna ustanova, ki mu je izročena z zakonom naloga, da čuva javni mir in red. S posli krajevne policije orožništvo nima neposredno ali celo samostojno nič opraviti. Pač pa se lahko zgodi — a vselej le po višji odredbi, da je orožništvo pridržano načelniku krajevno-policijskega oblastva v pomoč, kot asistenca.

Ko odgovarjamo na prej postavljeno vprašanje, ugotavljamo, da je občina tisto oblastvo, ki izvršuje krajevno policijo. Tako določa predvsem naš zakon o občinah v § 77.

Glede na določilo, da se morajo javiti požarne škode krajevni policijski oblasti, opozarjamo zavarovance, da jih morajo torej prvenstveno in vselej prijaviti občini (županstvu). Seveda s tem ni rečeno, da naj se požari ne javljajo tudi orožništvu. Saj ima le-ta že po dolžnosti svoje službe nalogo, ob vsakem požaru zasledovati, ako ni vmes zločinska roka požigalca ali samopožigalca. — Toda celo v tem pogledu je prvenstvena dolžnost županova (ali sedaj predsednika občine), da raziskuje, je-li kdo kriv ali osumljen požara.

Pod naslov, ki smo ga postavili na čelo tega članka, spadajo pojasnila o požarno-policijskem redu in gasilstvu. Zakaj vsa tozadevna določila in vsi pri nas v tem pogledu veljavni predpisi z zakonsko močjo se nanašajo v prvi vrsti na občino kot krajevno-policijsko oblastvo in na župana (predsednika občine). — Za Slovenijo — ali če se držimo uradne označbe: za dravsko banovino — veljajo nastopne določbe:

1. Uredba bivše ljubljanske oblastne skupščine z dne 27. oktobra 1928. l. — o požarno-policijskem redu in gasilstvu v ljubljanski oblasti, izvzemši mesto Ljubljano. — Ta uredba ima moč zakona.

2. Zakon z dne 23. junija 1886. l., štaj. deželni zak. št. 29., s katerim se izdaja gasilski red za vojvodino Štajersko.

V obeh — tako v uredbi pod 1. kakor v zakonu pod 2. je na prvem mestu v § 1. izrečno določeno: Požarna policija spada v področje občine. Štajerski deželni zakon pristavlja celo: v samostojno področje.

Dosledno imata navedena uredba in zakon vseskozi enaka določila, nanašajoča se na izvrševanje krajevnih požarno-policijskih predpisov. Navedena naj bodo samo nekatera izmed njih.

Oblastna uredba določa: Izvrševalec požarne policije v občini je župan. Štajerski deželni zakon pa veleva: Občinski predstojnik (župan) mora izvrševati požarno policijo; skrbeti mora predvsem, da se izvršujejo predpisi, ki jih je izdal občinski zastop, pa tudi drugi zakoni in predpisi. — Po določbah navedene oblastne uredbe je prav tako občinski odbor tisti poklicani organ, ki s svojimi odredbami in predpisi skrbi za vse, kar je treba, da se omeji nevarnost požarov ali kar se mora storiti ob požarih samih in po požarih. — Med drugim določa ta uredba n. pr., da brž ko zazna župan za požar, se poda na gorišče ali pošlje namestnika, da prevzame vodstvo gašenja ali reševanja. Njegovim odredbam se mora vsakdo brezpogojno pokoriti. — Od župana ali namestnika šele prevzame — toda po nalogu le-tega — kot tehnični izvedenec vodstvo gasilnih in reševalnih del načelnik prvega na pomoč prihitelga

gasilskega društva. Tedaj pa prevzame župan odnoso njegov namestnik skrb za red na gorišču in za varnost rešenih predmetov.

Torej zopet dokaz, da je le občina krajevno-policijsko oblastvo, a župan prvi izvrševalec to stvarnih predpisov. Prav taka določila ima štajerski gasilski red.

Mnogo je dolžnosti, ki jih ima župan (predsednik) občine po požaru. — Zopet imata navedena uredba in zakon v tem pogledu bistveno enaka in skladna določila. Po teh je dolžnost županova zlasti preiskati:

- a) kaj in kje je vzrok požara;
- b) približno velikost povzročene škode;
- c) ali je kdo kriv ali osumljen požara;
- d) ali in koliko zadene koga krivda v stavbnem ali požarno-policijskem pogledu;
- e) ali se je pojavil dogodek, ki je vreden graje ali potreben od pomoči;
- f) ali so se izkazale gasilne naprave kot zadostne;
- g) katere osebe so se pri gašenju posebno odlikovale.

Kot poseben dokaz, da je samo občina krajevno-policijsko oblastvo, naj služijo določila prav tako uredbe za bivšo oblastno samoupravo ljubljansko kakor tudi zakona za bivšo vojvodino Štajersko, po katerih izvršuje občina tudi kazenske sankcije zavoljo nevarnih dejanj in opustitev (prestopkov), ki nasprotujejo določbam krajevno-policijskih, na požare nanašajočih se predpisov. — Zakaj kazni izreka župan z dvema občinskima svetovalcema (sedaj članoma uprave), ki tvorijo občinski kazenski senat.

Pa bodi dovolj. — Povsod in v vseh zakonih in predpisih prejšnje in sedanje države je kot krajevno-policijsko oblastvo označena občina, a župan (predsednik občine) izrečno določen kot izvrševalec krajevne policije. — Izmed vseh naj navedem iz deželnega vodnopravnega zakona za (bivšo) Kranjsko z dne 15. maja 1872. l., dež. zak. št. 16., določilo § 20. o rabi vode, ki se glasi:

Ob požarni nevarnosti (ali začasnem hudem pomanjkanju vode) ima krajevno-policijsko oblastvo, odnosno župan ogroženega občinskega ozemlja pravico, da izda glede začasne rabe zasebnih in javnih voda ukrepe, ki jih zahteva javna korist, in jih dá nemudoma izvršiti. — Slična določila imata tudi ustrezna zakona za bivšo Koroško in Štajersko.

Z nekaj obširnejšimi navedbami raznih požarno-policijskih predpisov sem hotel dokazati, da je le občina krajevna policijska oblast (oblastvo) v obče, a prav posebno požarno-policijsko oblastvo. — Zeleti bi bilo samo še to, da bi se občine in župani teh svojih dolžnosti in pravic vsepovsod zavladali in jih izvrševali v vsem obsegu.

Maščevanje je sladko. Vlak proti Zagrebu mora vsak hip odpeljati. V zadnjem trenutku vstopi v oddelek I. razreda gospod Renožnik, s cigaro v ustih. Zasopihan odloži prtljago in se udobno zlekne v mehki fotelj. Šele tedaj zapazi, da sedi njemu nasproti dama, po vsem videzu sodeč, dama iz boljših krogov. Renožnik je omikan človek in ve, da duh cigare takim damam ne de dobro. Ko pa hoče vreči cigaro skozi okno, ga dama nemilostno nahruli, češ ali morda ne ve, da je v kupeju za dame prepovedano kaditi. Renožnik je nekaj zamrmral, pograbil svoje stvari, se poklonil in jo jadrno odkuril naravnost v III. razred. Tu bo vsaj mogel nemoteno kaditi. Pa je tam opazil poleg sebe razcapanega človeka, ki ni širil baš prijetnih duhov okrog sebe. S tem je zamenjal vozovnico in mu pokazal pot k dami v I. razredu. Kako je bilo dami, zgodba ne pove.

*

Z litrom po glavi. Sodnik: »Obtoženi ste, da ste udarili Petra s polnim litrom po glavi. Kaj lahko navedete v svojo obrambo?« — Obtoženec: »To, da je bilo vino zelo lahko.«

Gori, gori! Kaj pa gori? Tvoja nezavarovana hiša. Ali res? Danes morda še ne, a kaj bo jutri, ne veš.